

Instagram: stela_knjige
Facebook: stela
www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Kristin Hannah

Winter Garden

Copyright © 2010 by Kristin Hannah

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2021

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Marina Sabovljević

UREDNIK IZDANJA

Tea Jovanović

LEKTURA I KOREKTURA

Jelka Jovanović

SLOG I PRELOM

Dizajn studio Layout

DIZAJN KORICA

Sara Vranić

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2021

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-6035-902-7
COBISS.SR-ID 50436873

KRISTIN HANA

ZIMSKI VRT

Sa engleskog preveo
Danko Ješić

Stela

Svom mužu, Bendžaminu, kao i uvek;

*svojoj majci... žao mi je što nisam slušala više
tvojih životnih priča kad sam imala priliku;*

*svom ocu i Debi... hvala na putovanju života i
uspomenama koje će trajati zauvek; i*

*svom voljenom Takeru... tako sam ponosna na tebe.
Tvoja avantura tek počinje.*

Ne, to nisam ja. To neko drugi stradava.
Ne bih ja tako mogla. A sve što zbilo se
 nek crno platno pokrije,
 i fenjeri nek raznesu...
 Noć.

Ana Ahmatova, iz knjige *Pesme Ahmatove*

Prolog

1972.

Na obali moćne reke Kolumbije, po ovoj hladnoći, kad svaki dah postaje vidljiv, voćnjak zvani *Bjelje noći* bio je tih. Uspavana jabukova stabla protezala su se dokle pogled seže, a njihovo jako korenje uvijalo se duboko u hladnoj, plodnoj zemlji. Kad je temperatura pala i boja iscurela iz zemlje i neba, beli krajolik izazivao je neku vrstu zimskog slepila; jedan dan bio je nerazpoznatljiv od drugog. Sve se zaledilo, sve je postalo krhko.

Nigde ta zima i tišina nisu bile приметnije nago u kući Meredith Vitson. U dvanaestoj godini već je bila otkrila te prazne prostore koji nastaju između ljudi. Žudela je da njena porodica bude kao one koje je videla na televiziji, gde je sve izgledalo savršeno i svi su se slagali. Niko, čak ni njen voljeni otac, nije razumeo koliko se usamljeno često oseća među ta četiri zida, kako nevidljivo.

Ali sutra uveče sve to će se promeniti.

Smislila je sjajan plan. Napisala je predstavu zasnovanu na jednoj od majčinih bajki, i predstaviće je na godišnjoj božićnoj zabavi. To je upravo stvar kakva se dogodila u jednoj epizodi *Porodice Partridž*.

„Zašto ja ne mogu da budem zvezda?“, zacvilela je Nina. To je bio bar deseti put da je postavila to pitanje otkako je Meredith završila scenario.

Meredith se okrenula na stolici i pogledala svoju devetogodišnju sestru, koja je čučala na drvenom podu njihove spavaće sobe bojeći jedan svetlozeleni zamak na nekom starom čaršavu.

Meredith se ugrizla za donju usnu trudeći se da se ne namršti. Taj zamak je bio previše neuredan; nije uopšte bio dobar. „Moramo li ponovo da razgovaramo o tome, Nina?“

„Ali *zašto* ne mogu da budem seljančica koja se udaje za princa?“

„Znaš zašto. Džef glumi princa, a on ima trinaest godina. Izgledala bi glupo kraj njega.“

Nina je spustila četkicu u praznu limenku od supe i sela na pete. S kratkom crnom kosom, blistavim zelenim očima i bledom kožom, izgledala je kao neka savršena mala vila. „Smem li da budem seljančica sledeće godine?“

„Nego šta.“ Meredith se široko osmehnula. Svidela joj se ideja da bi mogla da stvori porodičnu tradiciju. Svi njeni prijatelji imali su tradicije, ali ne Vitsonovi; uvek su bili drugačiji. Nije bilo brojnih rođaka koji im dolaze u kuću za praznike, nije bilo ćurke za Dan zahvalnosti, niti šunke za Uskrs, nije bilo molitvi koje svi govore. Dodavola, nisu čak znali ni koliko njihova majka ima godina.

To je zato što je mama Ruskinja, i sama u ovoj zemlji. Ili makar to tata kaže. Mama nije mnogo govorila o sebi.

Kucanje na vrata iznenadilo je Meredith. Pogledala je u trenutku kad su Džef Kuper i njen otac ušli u sobu.

Meredith se osećala kao jedan od onih dugačkih, mlitavih balona koji se polako ispunjavaju vazduhom, dobijaju nov oblik sa svakim dahom, a u ovom slučaju taj dah bio je Džefri Kuper. Bili su prijatelji od četvrtog razreda, ali se u poslednje vreme

osećala drugačije kraj njega. Uzbudeno. Ponekad, kad je gleda, jedva je mogla da diše. „Stigao si tačno na vreme za probu.“

Uputio joj je jedan od tih zanosnih osmeha. „Samo nemoj da kažeš Džoiu i momcima. Smaraće me zbog ovoga.“

„Kad već pričamo o probi...“, rekao je njen otac i zakoračio u sobu. Još je bio u radnoj odeći, smeđoj jakni i pantalonama s narandžastim porubom. Iznenadujuće, nije bilo osmeha koji izviruje ispod njegovih čupavih crnih brkova ili iz očiju. Držao je scenario. „Ovo je predstava koju spremate?“

Meredith je ustala sa stolice. „Mislite da će joj se svideti?“

Nina je ustala. Njeno srcoliko lice bilo je neuobičajeno ozbiljno. „Hoće li?“

Njih troje gledali su se preko raširenog čaršava sa zelenim zamkom u Pikasovom stilu i kostimima rasprostrtim po krevetu. Istina, koju su jedno drugom čitali iz očiju, bila je da je Anja Vitson bila hladna žena; svu svoju toplinu usmeravala je ka mužu. Vrlo malo toga dopiralo je do njenih ćerki. Kad su bile mlađe, tata se trudio da se pretvara kako nije tako, preusmeravao je njihovu pažnju kao neki mađioničar, opčinjavao ih je sjajem svoje naklonosti, ali kao kod svih opsena, na kraju se ukazala istina.

Svi su znali šta Meredith pita.

„Ne znam Meredith“, rekao je tata vadeći cigarete iz džepa. „Priče vaše majke...“

„Volim kad nam ih priča“, kazala je Meredith.

„To je jedino vreme kad razgovara s nama“, dodala je Nina.

Tata je zapalio cigaretu i pogledao ih kroz oblak sivog dima, kroz stisnute smeđe oči. „A-ha“, rekao je i izduvao dim. „Samo...“

Meredith je krenula ka njemu pazeći da ne zgazi na crtež. Shvatala je njegovo oklevanje; niko nije znao šta bi moglo da podstakne mamu, ali ovog puta je Meredith bila sigurna da zna odgovor. Ako postoji nešto što njena majka voli, to je ova bajka

o neopreznoj seljančici koja se usudila da se zaljubi u princa. „Traje svega deset minuta, tata. Merila sam. Svima će se svideti.“

„Dobro, de“, rekao je konačno.

Osetila je ponos i nadu. Prvi put neće provesti zabavu čitajući u nekom mračnom kutku dnevne sobe ili u kuhinji perući sudove. Umesto toga, biće u središtu majčine pažnje. Ova predstava dokazaće da je Meredith slušala svaku dragocenu reč koju je mama ikad izgovorila, čak i one izgovorene tiho, u tami, pred spavanje.

Tokom narednog sata Meredith je objašnjavala glumcima uloge, mada je samo Džefu bila potrebna pomoć. Ona i Nina su slušale ovu bajku godinama.

Kasnije, kad je proba završena i svako je otišao na svoju stranu, Meredith je nastavila da radi. Napravila je natpis: SAMO JEDNO VEČE: VELIKA PREDSTAVA ZA PRAZNIK i navela je njihova tri imena. Popravila je nedostatke na oslikanoj pozadini (bilo ju je nemoguće u potpunosti srediti; Nina je uvek bojila i izvan linija), i onda ju je odnela u dnevnu sobu. Kad je scenografija bila spremna, dodala je šljokice na svoju baletsku suknju pretvorenu u haljinu za princezu koju će odenuti na kraju. Bilo je gotovo dva ujutro kad je otišla na spavanje, a čak i tad je bila toliko uzbuđena da dugo nije zaspala.

Naredni dan je naizgled proticao sporo, ali konačno u šest sati gosti su počeli da stižu. Nije bilo mnogo ljudi, samo oni uobičajeni: ljudi koji su radili u voćnjaku i njihove porodice, nekoliko suseda i tatina jedina živa rođaka, sestra Dora.

Meredith je sela na vrh stepeništa i zagledala se u ulaz ispod. Nervozno je lupkala nogom u stepenik pitajući se kad da počne.

Baš kad je nameravala da ustane, čula je neko zveketanje.

O, *ne*. Skočila je na noge i potrčala niza stepenice, ali bilo je prekasno.

Nina je u kuhinji udarala metalnom kašikom u lonac i vikala: „Predstava počinje!“ Niko nije znao da privuče pažnju na sebe kao Nina.

Čuo se smeh kad su se gosti preselili iz kuhinje u dnevnu sobu, gde je nacrtan dvorac visio s aluminijumskog filmskog platna postavljenog kraj ogromnog kamina. S desne strane nalazila se velika božićna jelka ukrašena svetiljkama iz supermarketa i ukrasima koje su Nina i Meredith pravile tokom godina. Ispred crteža bila je njihova „pozornica“: mali drveni most na podu i ulična svetiljka napravljena od kartona s baterijskom lampom zalepljenom na vrhu.

Meredith je prigušila svetlo u sobi, uključila onu baterijsku lampu, a onda čučnula iza oslikane scenografije. Nina i Džef su već bili tu u kostimima.

Pozadi je bilo tek malo privatnosti. Kad se nagne u stranu, mogla je da vidi nekoliko gostiju, i oni su mogli da vide nju, ali i dalje je izgledalo kao da su razdvojeni. Kad su se svi utišali, Meredith je duboko udahнула i počela je naraciju koju je s mukom smislila: „Zove se Vera i sirota je seljančica, niko i ništa. Živi u čarobnoj zemlji koja se zove Ledeno Kraljevstvo, ali njen voljeni svet umire. Zlo je došlo u tu zemlju; vozi se kamenom popločanim ulicama u crnim kočijama koje je poslao jedan mračan, zao kralj koji želi da uništi sve.“

Meredith je izašla iza paravana i, penjući se na pozornicu, pazila je da se ne saplete na dugu, slojevitu suknju. Pogledala je goste i videla svoju majku na drugom kraju sobe samu čak i među svim ovim ljudima, a prelepo lice bilo joj je zamagljeno dimom cigarete. Za promenu je gledala pravo u Meredith.

„Dodi, sestro“, glasno je kazala Meredith idući prema uličnoj svetiljki. „Ne smemo dozvoliti da nas ova hladnoća zaustavi.“

Nina je izašla iza paravana. Odevena u pocepanu spavaćicu, s maramom na glavi, protrljala je šake i pogledala u Meredith.

„Misliš li da je to Crni Kralj?“, povikala je izazivajući smeh publike. „Da li je ovoliko hladno zbog njegove zle čarolije?“

„Ne. Ne. Ježim se zbog toga što smo izgubile oca. Kad će se vratiti?“ Meredith je stavila ruku na čelo i dramatično uzdahnula. „Te kočije su posvuda u poslednje vreme. Crni Kralj stiće moć... ljudi se pretvaraju u dim pred našim očima...“

„Pogledaj“, kazala je Nina pokazujući ka naslikanom zamku. „To je princ...“ U glasu joj se čulo poštovanje.

Džef je zauzeo mesto na maloj pozornici. U svom plavom sportskom sakou i farmerkama, s jeftinom zlatnom krunom na pšeničnoplavoj kosi, izgledao je tako zgodno da je Meredith na tren zaboravila svoj tekst. Znala je da se stidi i da mu je neprijatno – zbog crvenila na obrazima je to bilo očigledno – ali još je bio ovde, pokazivao je koliko je dobar drug. I smešio se kao da je ona stvarno princeza.

Pružio joj je dve svilene ruže. „Imam dve ruže za tebe“, rekao je nesigurnim glasom.

Dodirнула mu je ruku, ali pre nego što je izgovorila tekst, čuo se glasan tresak.

Meredith se okrenula i videla svoju majku usred publike, bledog lica, zažarenih plavih očiju. Krv joj je kapala iz ruke. Slomila je svoju čašu, i čak odavde je Meredith videla komad stakla koji viri iz majčinog dlana.

„Dosta“, oštro je rekla majka. „Ovo nije zabava za proslavu.“

Gosti nisu znali šta da rade; neki su ustali, drugi su ostali da sede. Svi su začutili.

Tata je otišao do mame. Zagrljio ju je i privukao uza se. Ili je pokušao da to uradi; ona nije popustila čak ni zbog njega.

„Nije trebalo da vam pričam te glupe bajke“, kazala je mama, a zbog ljutnje joj je ruski naglasak bio izraženiji. „Zaboravila sam koliko romantične i praznoglave devojke mogu da budu.“

Meredith je bila toliko ponižena da nije mogla da se pomeri.

Videla je kako otac odvodi majku u kuhinju, gde će je verovatno odmah odvesti do sudopere i početi da joj pere šaku. Gosti su otišli kao da su bili na *Titaniku* i jurili su do čamaca za spasavanje koji se nalaze ispred ulaznih vrata.

Samo je Džef gledao u Meredith i videla je koliko se stidi zbog nje. Krenuo je ka njoj i dalje držeći one dve ruže. „Meredith...”

Odgurnula ga je i istrčala iz sobe. Na kraju hodnika, u jednom polumračnom uglu, zaustavila se i stajala je tamo teško dišući, dok su je oči pekle od suza. Čula je očev glas iz kuhinje; pokušavao je da smiri svoju besnu ženu. Trenutak kasnije neka vrata su se zatvorila, i znala je da je Džef otišao.

„Šta si uradila?“, pitala je tiho Nina prilazeći joj.

„Ko zna?“, rekla je Meredith brišući oči. „Ona je takva kučka.“

„To je ružna reč.“

Meredith je čula podrhtavanje u Nininom glasu i znala je koliko se njena sestra trudi da se ne rasplače. Sagnula se i uhvatila je za ruku.

„Šta da radimo? Da se izvinimo?“

Meredith se setila poslednjeg puta kad je naljutila majku i izvinila joj se. „Neće mariti za to. Veruj mi.“

„Šta da radimo?“

Meredith je pokušala da se oseća zrelo kao jutros, ali joj je samopouzdanje nestalo. Znala je šta će se dogoditi: tata će smiriti mamu i onda će doći u njihovu sobu i zasmejati ih i grliti velikim, snažnim rukama i reći će im da ih mama stvarno voli. Kad završi sa svim šalama i pričama, Meredith će očajnički želeti da veruje u to. Opet. „Znam šta ću da uradim“, kazala je idući ka kuhinji sve dok nije ugledala majku – samo njenu tanku, crnu baršunastu haljinu i bledu ruku, i belu, belu kosu. „Više nikad neću slušati nijednu od njenih glupih bajki.“

Ne znamo kako da se oprostimo:
lutamo dalje, obraz uz obraz.
Sunce već zalazi;
ćudljiv si. Ja sam ti odraz.

Ana Ahmatova, iz knjige *Pesme Ahmatove*

1.

2000.

Da li ovako izgleda kad imaš četrdeset godina? Stvarno? Tokom protekle godine Meredith je od gospođice postala gospođa. Tek tako, bez vremena da se prilagodi. I još gore, koža je počela da joj gubi elastičnost. Bilo je malih bora na mestima gde je bila glatka. Vrat joj je bio deblji, nema nikakve sumnje. Nije još osedela; to je bila jedina dobra stvar. Njena kestenjasta kosa, ošišana u ozbiljan paž do ramena, bila je i dalje gusta i sjajna. Ali oči su je odavale. Izgledala je umorno. I ne samo u šest ujutro.

Okrenula se od ogledala, svukla svoju staru majicu kratkih rukava i obukla crn donji deo trenerke, crne nazuvce i crnu duksericu dugih rukava. Vezala je kosu u rep, izašla iz kupatila i ušla u svoju zamračenu spavaću sobu, gde je zbog tihog muževljevog hrkanja gotovo poželeva da se vrati u krevet. Ranije bi uradila upravo to, sklopčala bi se uz njega.

Napustila je sobu, zatvorila vrata za sobom i otišla hodnikom ka stepeništu.

Na bleđoj svetlosti dve stare noćne svetiljke prošla je kraj zatvorenih vrata dečjih spavaćih soba. Mada više nisu deca. Džilijan sad ima devetnaest godina, studentkinja je druge godine na *Univerzitetu u Los Anđelesu* koja sanja da postane lekar, i Medi – Meredithina beba – sada ima osamnaest i brucoškinja

je na *Vanderbiltu*. Bez njih su ova kuća i Meredithin život bili prazniji i tiši nego što je očekivala. Gotovo dvadeset godina posvetila se tome da bude dobra majka kakvu sama nije imala, i to je upalilo. Ona i ćerke su postale najbolje prijateljice. Kad su otišle, osetila se izgubljeno, besciljno. Znala je da je to glupo. Imala je dovoljno posla. Samo su joj nedostajale ćerke, to je sve.

Nastavila je da se kreće. U poslednje vreme je to izgledalo kao najbolji način za rešavanje problema.

U prizemlju je zastala u dnevnoj sobi dovoljno dugo da uključi božićne svetiljke. U sobici za odlaganje obuće kraj ulaza u kuću psi su skočili na nju lajući i mašući repovima.

„Luk, Leja, bez skakanja“, prekorila je haskije istovremeno ih češkajući oko ušiju dok ih je vodila do zadnjeg ulaza. Kad je otvorila vrata, ušao je hladan vazduh. Sneg je ponovo pao sinoć, i mada je još bilo mračno ovog decembarskog jutra, videla je bled odsjaj puta i livade. Dah joj se pretvorio u oblak pare.

Kad su svi izašli i krenuli, bilo je šest i deset i nebo je bilo ljubičastosivo.

Tačno na vreme.

Meredith je prvo trčala polako privikavajući se na hladnoću. Kao i svakog jutra tokom radne nedelje, trčala je šljunčanim putem koji je išao od njene kuće, kraj kuće njenih roditelja, i do starog uskog puta koji je vodio kilometar i po uzbrdo. Odatle je pratila put do terena za golf i natrag. Tačno šest i po kilometara. Bila je to kolotečina koju je retko propuštala; i nije imala drugog izbora. Sve u vezi s Meredith bilo je veliko. Bila je visoka, širokih ramena, zaobljenih kukova, velikih stopala. Čak su joj i crte lica delovale preveliko za blede, ovalno lice – imala je velika usta kao Džulija Roberts, krupne smeđe oči, pune obrve i gustu kosu. Jedino stalno vežbanje, stroga dijeta, dobri proizvodi za kosu i ogromna pinceta mogli su joj pomoći da izgleda dobro.

Kad se okrenula na stazi, izlazeće sunce osvetlilo je planine bojeći im snežne vrhove u bledoljubičastu i ružičastu.

Sa obe strane puta hiljade golih, vretenastih jabukovih stabala virilo je iz snega kao smeđi šavovi na belom platnu. Ova plodna zemlja pripadala je njihovoj porodici pedeset godina, i ovde, nasred toga, visoka i ponosna, nalazila se kuća u kojoj je odrasla. *Bjelje noći*. Čak i u polumraku je izgledala besmisleno zalutalo i razmetljivo.

Meredit je nastavila da trči uzbrdo, sve brže i brže, dok se nije zadihala i osetila bol u stomaku.

Zaustavila se na svom tremu dok se dolina punila zlatnom svetlošću. Nahraniła je pse i onda pohitala na sprat. Upravo je ulazila u kupatilo kad je Džef izlazio. Obavijen samo peškirom, s još mokrom prosedom plavom kosom, okrenuo se postrance da je propusti, a i ona je uradila isto. Nijedno od njih nije ništa reklo.

Do sedam i dvadeset je sušila kosu, a u sedam i trideset – tačno na vreme – bila je odevena za posao, u plave farmerke i zelenu bluzu. Malo ajlajnera, malo rumenila i maskare, tanak sloj ruža za usne i bila je spremna.

U prizemlju je zatekla Džefa za kuhinjskim stolom kako sedi na uobičajenoj stolici, čita *Njujork tajms*. Psi su mu spavali kod nogu.

Uzela je lončić i sipala sebi kafu. „Hoćeš li ti još malo?“

„Ne treba“, kazao je ne dižući pogled.

Meredit je umešala sojino mleko u kafu posmatrajući kako se boja menja. Palo joj je na pamet da su ona i Džef u poslednje vreme razgovarali hladno, kao neznanci – ili razočarani partneri – i to samo o poslu ili deci. Uzaludno je pokušavala da se seti kad su poslednji put vodili ljubav.

Možda je to bilo normalno. Sigurno jeste. Kad si u braku toliko dugo kao oni, moraju da postoje trenuci mira. Ipak, rastužila

bi se kad bi se ponekad setila koliko su bili strastveni. Imala je četrnaest godina kad su prvi put izašli (otišli su da pogledaju film *Mladi Frankenštajn*; još im je jedan od omiljenih) i, da bude iskrena, to je bio poslednji put da je stvarno pogledala nekog drugog muškarca. Sad joj je bilo neobično kad je mislila o tome; nije smatrala sebe romantičnom, ali zaljubila se gotovo na prvi pogled. Bio je deo njenog života otkako zna za sebe.

Venčali su se rano – prerano, stvarno – i pratila ga je na fakultet u Sijetlu, radila je danonoćno u zadimljenim barovima da bi platila školarinu. Bila je srećna u njihovom prepunom, skućenom studentskom stanu. A onda, kad su bili apsolvanti, zatrudnela je. Isprva je bila preplašena. Brinula se da će biti kao svoja majka i da roditeljstvo neće biti dobro. Ali otkrila je, na svoje veliko olakšanje, da je potpuno drugačija od svoje majke. Možda joj je mladost pomogla u tome. Bog zna da mama nije bila mlada kad se Meredith rodila.

Džef je odmahnuo glavom. Bio je to mali gest, jedva pokret, ali ona ga je primetila. Oduvek je bila prilagođena njemu, a odnedavno njihova razočaranja kao da su stvarala zvuk, neki piskav zvižduk koji je samo ona mogla da čuje.

„Šta je?“, pitala je.

„Ništa.“

„Nisi odmahnuo glavom bez razloga. Šta nije u redu?“

„Pitao sam te nešto.“

„Nisam te čula. Pitaj ponovo.“

„Nema veze.“

„Dobro.“ Uzela je kafu i krenula ka dnevnoj sobi.

Bilo je to nešto što je radila sto puta, a onda, dok je prolazila ispod staromodnog lusteru s beskorisnom plastičnom imelom, pogled joj se promenio.

Videla je sebe kao iz daljine: četrdesetogodišnjakinja, drži šolju kafe, gleda u dva prazna mesta za stolom i muž koji je još

tu, i na delić sekunde pitala se kakav je drugačiji život mogla da živi ta žena. Šta bi se dogodilo da se nije vratila kući da rukovodi voćnjakom i odgaja decu? Šta da se nije udala tako mlada? Kakva bi žena postala?

A onda je to nestalo kao mehur od sapunice, i vratila se tamo gde joj je mesto.

„Hoćeš li doći kući na večeru?“

„Zar ne dolazim uvek?“

„U sedam“, kazala je.

„Neizostavno“, rekao je i okrenuo stranu. „Hajde da ugovorimo vreme.“

Meredith je bila za svojim stolom u osam sati. Kao i obično, prva je stigla, obišla pregrađen kancelarijski prostor na drugom spratu skladišta i upalila svetla. Prošla je kraj očeve kancelarije – sad prazne – i zastala dovoljno dugo da pogleda plakete na njegovim vratima. Trinaest puta je bio proglašen odgajivačem godine, a suparnici su još redovno tražili njegove savete. Nije bilo važno što je samo povremeno dolazio u kancelariju, niti što je bio polupenzionisan poslednjih deset godina. Još je bio zaštitno lice voćnjaka *Bjelje noći*, čovek koji je prvi gajio zlatni delišes početkom šezdesetih, greni smit tokom sedamdesetih, i brejbern i fudži devedesetih. Njegov nacrt za hladnjaču napravio je revoluciju u ovom poslu i omogućio izvoz najboljih jabuka na svetska tržišta.

Imala je ulogu u rastu i uspehu kompanije, bez ikakve sumnje. Pod njenim vođstvom hladnjača je proširena i veliki deo njihovog posla sad je predstavljalo čuvanje voća za ostale uzgajivače. Pretvorila je staru tezgu za prodaju jabuka u prodavnicu poklona, koja je prodavala na stotine proizvoda lokalnih zanatlija, odabranu hranu i suvenire *Bjelje noći*. U ovo doba godine

– za zimske praznike – kad su vozovi puni turista dolazili iz Levenvorta zbog čuvene ceremonije paljenja drveta, dosta njih je svraćalo u prodavnicu suvenira.

Prvo je uzela telefon i pozvala svoju najmlađu ćerku. U Tenesiju je prošlo deset.

„Halo?“, promrmrljala je Medi.

„Dobro jutro“, veselo je kazala Meredith. „Zvuči kao da si se uspavala.“

„O, mama. Zdravo. Sinoć sam učila dokasno.“

„Medison Elizabet“, bilo je sve što je Meredith rekla da izrazi svoje mišljenje.

Medi je uzdahnula. „Dobro. Bila sam na žurci sestrinstva.“

„Znam koliko je sve to zabavno, i koliko želiš da doživiš sve na fakultetu, ali prvi ispit ti je sledeće nedelje. U utorak ujutro, zar ne?“

„Tako je.“

„Moraš da naučiš da uskladiš školske obaveze i zabavu. Diži svoje nežno dupe iz kreveta i idi na predavanja. To je važna životna veština – ludovanje celu noć i ustajanje na vreme.“

„Svet neće propasti ako propustim jedno predavanje iz španskog.“

„Medison.“

Medi se nasmejala. „Dobro, dobro. Ustajem. Uvode u španski, stižem. *Hasta la vista...* bej-bi.“

Meredith se nasmešila. „Pozvaću te u četvrtak i raspitati se kako je prošao tvoj govor. I pozovi sestru. Sekira se zbog ispita iz organske hemije.“

„Dobro, mama. Volim te.“

„Volim i ja tebe, princezo.“

Meredith je spustila slušalicu osećajući se bolje. Naredna tri sata je vredno radila. Ponovo je čitala poslednje izveštaje o berbi kad je interfon zazujao.

„Meredit? Tvoj tata je na liniji jedan.“

„Hvala, Dejzi.“ Podigla je slušalicu. „Zdravo, tata.“

„Mama i ja smo se pitali da li bi danas došla kod nas na ručak.“

„Zatrpama sam poslom, tata...“

„Molim te?“

Meredit nikad nije mogla da odbije oca. „Dobro. Ali moram da se vratim do jedan.“

„Sjajno“, kazao je, i čula je veselje u njegovom glasu.

Spustila je slušalicu i vratila se na posao. U poslednje vreme je proizvodnja porasla, potražnja je pala, a cene izvoza i prevoza su otišle u nebo, tako da je često provodila dane gaseći požare jedan za drugim. Ni današnji dan nije bio izuzetak. Do podneva je glavobolja izazvana stresom ispunila prostor u njenom potiljku i počela da joj smeta. Ipak se nasmešila zaposlenima kad je napustila kancelariju i prošla kroz hladnjaču.

Za manje od deset minuta zaustavila se ispred garaže svojih roditelja.

Ta kuća, s dvospratnim verandama nalik na tornjeve i komplikovanim rešetkama, izgledala je kao iz neke ruske bajke, posebno u ovo doba godine, kad su strehe i ograde bile iskićene božićnim svetlima. Bakarni krov je danas bio mutan od sivog zimskog vremena, ali kad je dan sunčan, sijao se kao tečno zlato. Okružena visokim, otmenim jablanovima i smeštena na uzvišenju iznad doline, ova kuća je bila toliko čuvena da su turisti svraćali da je fotografišu.

Samo njena majka je mogla da izgradi nešto ovako besmisleno upadljivo. Kao neka ruska dača, ili letnjikovac, u zapadnom delu države Vašington. Čak je i naziv voćnjaka bio besmislen. *Bjelje noći.*

Prave bele noći. Noći su ovde bile crne kao katran.

Mada mama nije marila za to što se nalazi oko nje. Radila je šta je htela i to je sve. Šta god da je Anja Vitson želela, muž joj je davao, a očigledno je želela zamak iz bajke i voćnjak s neizgovorivim ruskim imenom.

Meredith je pokucala na vrata i ušla. Kuhinja je bila prazna; veliki lonac sa supom nalazio se na šporetu.

U dnevnoj sobi je svetlo dopiralo kroz visoke, zaobljene prozore na severu prostorije – čuvena kula *Bjeljih noći*. Drveni podovi blistali su od zlatnog pčelinjeg voska koji je mama uporno koristila, iako je pretvarao pod u klizalište ako hodaš u čarapama. Veliki kameni kamin dominirao je središnjim zidom; oko njega se nalazilo nekoliko raskošno mebliranih starinskih sofa i stolica. Iznad kamina visila je jedna slika ruske trojke – romantične kočije koju su vukli konji – koja jezdi kroz polje prekriveno snegom. Totalni *Doktor Živago*. S leve strane nalazilo se desetak slika ruskih crkava, a ispod njih je bio majčin „sveti ugao“, gde su se na stolu nalazile drevne ikone i sveća koja je gorela čitave godine.

Zatekla je oca u drugom delu prostorije, kraj raskošno okićene božićne jelke, što mu je bilo omiljeno mesto. Ležao je na otomanu prekrivenom bordo jastucima od mohera, i čitao. Kosa, ili ono što mu je ostalo u osamdeset petoj godini, virila mu je iz ružičastog skalpa u belim pramićcima. Previše decenija izloženosti suncu izboralo je i umrljalo njegovu kožu, i ličio je na nekog baseta, čak i kad se smeši, ali taj tužan izgled nije mogao nikog da zavara. Svi su voleli Evana Vitsona. Bilo je nemoguće ne voleti ga.

Kad je ušla, lice mu se ozarilo. Pružio je ruku i stegao njenu, a onda je pustio. „Tvoja mama će se obradovati kad te vidi.“

Meredith se nasmešila. To je bila igra koju su igrali godinama. Tata se pretvarao da mama voli Meredith, a Meredith se pretvarala da mu veruje. „Sjajno. Da li je na spratu?“

„Od jutros ne mogu da je isteram iz vrta.“

Meredith nije bila iznenađena. „Idem po nju.“

Ostavila je oca u dnevnoj sobi i kroz kuhinju prošla do trpezarije. Kroz balkonska vrata videla je snegom prekriveno tlo s hektarima uspavanih jabukovih stabala u daljini. Malo bliže, ispod ledenicama prekrivenih grana pedesetogodišnje magnolije, nalazio se mali, četvrtasti vrt ograđen starinskom ogradom od kovanog gvožđa. Ukrašena kapija bila je obrasla smeđim pu-zavicama; kad dođe leto, ta kapija biće prepuna zelenog lišća i belih cvetova. Sad se presijavala odinja.

I tamo je bila ona: njena osamdesetogodišnja majka, umotana u ćebad, sedi na crnoj klupi u svom takozvanom zimskom vrtu. Sneg je počeo da pada; pahulje su zamaglile pogled i pretvorile ga u neku impresionističku sliku gde ništa ne izgleda dovoljno čvrsto da bi se dodirnulo. Izvajano žbunje i jedna pojilica za ptice, prekriveni snegom, davali su tom vrtu neki neobičan, nezemaljski izgled. Nimalo iznenađujuće, njena majka sedela je usred toga, nepokretno, ruku sklopljenih u krilu.

Meredith se plašila toga kad je bila dete – te majčine osame – ali kad je porasla, počela je da se stidi, pa da se ljuti. Jedna žena majčinih godina ne bi trebalo da sedi sama na hladnoći.

Ostali su tvrdili da je to zbog oštećenog vida, ali Meredith nije verovala u to. Bilo je tačno da majčine oči nisu razaznavale boje – videla je samo crno i belo i nijanse sive – ali to nikad nije izgledalo Meredith, čak i kad je bila mala, kao razlog za gledanje u prazno.

Otvorila je vrata i izašla na hladnoću. Čizme su joj utonule u deset centimetara dubok sneg; ponegde su joj zaleđeni delovi krckali pod nogama i nekoliko puta se zamalo okliznula. „Ne bi trebalo da budeš ovde, mama“, kazala je prilazeći joj. „Do-bićeš upalu pluća.“

„Potrebno je da bude hladnije da bih dobila upalu pluća. Ovo je samo malo ispod nule.“

Meredit je zakolutala očima. Bio je to besmislen komentar kakve je njena majka uvek imala. „Imam samo sat vremena za ručak, tako da bi bilo bolje da uđeš.“ Glas joj je zazvučao oštro u tišini snega koji pada, i trglala se želeći da je bila malo manje oštra, više umerena. Zašto je majka uvek izvlačila najgore iz nje? „Jesi li znala da me je pozvao na ručak?“

„Naravno“, rekla je majka, ali Meredith je čula laž.

Majka je ustala s klupe u jednom glatkom pokretu kao neka drevna boginja koja je navikla da joj se dive i obožavaju je. Lice joj je bilo neverovatno glatko i neizborano, a koža besprekorna i gotovo prozirna. Imala je takve kosti lica da su joj druge žene zavidele. Ali oči su određivale njenu lepotu. Duboko usađene i oivičene gustim trepavicama, bile su izuzetne tirkizne boje, sa zlatnim tačkicama. Meredith je bila sigurna da su te oči nezaboravne. Kakva je ironija bila da oči tako neverovatne boje ne mogu da vide boje.

Meredit je uhvatila majku za lakat i povelala je od klupe; tek tad, dok su hodale, primetila je da su majčine šake gole i poplavele.

„Zaboga. Šake su ti poplavele. Treba da nosiš rukavice po ovakvoj hladnoći...“

„Ti ne znaš šta je hladnoća.“

„Kako god, mama.“ Meredith je uvela majku u toplinu kuće. „Možda bi trebalo da se okupaš kako bi se zagrejala.“

„Ne želim da se zagrejem, hvala. Danas je četrnaesti decembar.“

„Dobro“, odgovorila je Meredith, gledajući kako uzdrhtala majka odlazi do šporeta da promeša supu. Ofucano sivo, vune-no ćebe palo je na pod oko nje.

Meredit je sela za sto, i nekoliko dragocenih trenutaka bilo je buke u toj prostoriji, što je makar nalikovalo na neki odnos.

„Moje devojke“, kazao je tata ulazeći u kuhinju. Izgledao je bledo i mršavo, a njegova nekad široka ramena spustila su se otkako je smršao. Krenuo je napred i spustio po jednu šaku na rame svake žene približavajući majku i Meredith. „Volim kad ručamo zajedno.“

Mama se škrto osmehnula. „I ja“, kazala je tim svojim odsečnim glasom s naglaskom.

„I ja“, rekla je Meredith.

„Dobro. Dobro.“ Tata je klimnuo glavom i otišao do stola.

Mama je donela poslužavnik s još toplim komadima proje s feta sirom, prelivene maslacem, stavila je po komad na svaki tanjir, a onda donela zdele sa supom.

„Jutros sam se šetao po voćnjaku“, kazao je tata.

Meredith je klimnula glavom i sela kraj njega. „Pretpostavljam da si primetio polje A?“

„A-ha. Ta padina nam zadaje muke.“

„Rekla sam Edu i Amandi da se pobrinu za to. Ne brini se zbog berbe.“

„Nisam se brinuo. Razmišljao sam o nečem drugom.“

Srkutala je supu; bila je bogata i ukusna. Domaće knedle od jagnjetine u ukusnoj supi sa šafranom i rezancima s jajima. Da nije vodila računa o ishrani, pojela bi sve i onda bi morala da trči još kilometar i po ovog popodneva. „O, stvarno?“

„Želim da tu napravim vinograd.“

Meredith je polako spustila kašiku. „Vinograd?“

„Zlatni delišes nije više naša najbolja jabuka.“ Pre nego što se pobunila, podigao je ruku. „Znam. Znam. Sagrađili smo ovo mesto na zlatnom delišesu, ali stvari se menjaju. Dodavola, gotovo je 2001, Meredith; vino je nova stvar. Mislim da možemo praviti ledeno vino i imati kasnu berbu, u najmanju ruku.“

„U ovakvim vremenima, tata? Azijska tržišta se zatvaraju, a transport voća nas košta pravo bogatstvo. Konkurencija je

ojačala. Dodavola, naš profit je opao dvanaest odsto prošle godine, a ni ova ne izgleda bolje. Jedva preživljavamo.“

„Treba da slušaš oca“, kazala je majka.

„O, molim te, mama. Nisi bila u skladištu otkako smo ugradili sistem za hlađenje. A kad si poslednji put pogledala završni račun?“

„Dosta“, rekao je tata sa uzdahom. „Nisam želeo da započnem svađu.“

Meredith je ustala. „Moram da se vratim na posao.“

Odnela je svoju zdelu do sudopere, gde ju je oprala. Zatim je stavila ostatak supe u plastičnu činiju, smestila je u nemoguće pun frižider, i oprala lonac. Spustila ga je na ocedivač uz tresak koji je zazvučao glasno u tihoj sobi. „Ovo je bilo ukusno, mama. Hvala.“ Brzo se pozdravila s njima i napustila je kuhinju. U hodniku je obukla kaput. Izašla je na trem i udisala oštar, hladan vazduh kad se tata pojavio iza nje.

„Znaš kakva je u decembru i januaru. Zime joj teško padaju.“

„Znam.“

Zagrlio ju je čvrsto. „Vas dve morate više da se trudite.“

Meredith se osetila povređeno. Čitavog života joj je to govorio; želela je da ga samo jednom čuje kako kaže da bi mama trebalo da se više trudi. „Hoću“, kazala je završavajući njihovu malu bajku kao i uvek. I *stvarno* će se potruditi. Uvek je to radila, ali ona i majka nikad neće biti bliske. Prošlo je već previše vremena. „Volim te, tata“, rekla je i poljubila ga u obraz.

„I ja tebe, Meredudl.“ Osmehnuo se. „I razmisli o vinogradu. Možda postanem vinar pre smrti.“

Mrzela je takve šale. „Vrlo smešno.“ Okrenula se, otišla do kola i upalila motor. Ubacila je menjač u rikverc i okrenula se. Kroz sneg koji je napadao na vetrobransko staklo videla je svoje roditelje u dnevnoj sobi. Počeli su nespreno da plešu, iako u

kući verovatno nije bilo muzike. Njenom tati nije bila potrebna; uvek je govorio kako ima ljubavne pesme u srcu.

Meredith se odvezla od tog prisnog prizora, ali sećanje na to što je videla ostalo je u njoj. Do kraja radnog dana, dok bude analizirala različite poslovne aktivnosti, i tražila načine da poveća zaradu, dok bude sedela na beskrajnim sastancima, sećaće se koliko su njeni roditelji izgledali zaljubljeno.

Istina je da nikad nije mogla da shvati kako jedna žena može da bude sposobna da strastveno voli svoga muža, a istovremeno prezire svoju decu. Ne, to nije bilo u redu. Mama nije prezirala Meredith i Ninu. Samo nije marila za njih.

„Meredith?“

Naglo se okrenula. Na trenutak se bila toliko zamislila da je zaboravila gde je. Za svojim stolom. Čitala je neki izveštaj o štetočinama. „O, Dejzi. Izvini. Pretpostavljam da te nisam čula kad si kucala.“

„Idem kući.“

„Zar je već toliko sati?“ Meredith je pogledala na sat. Bilo je osamnaest i trideset sedam. „Sranje. Mislim, boga mu poljubim. Kasnim.“

Dejzi se nasmejala. „Uvek ostaješ dokasno.“

Meredith je počela da slaže dokumente u uredne hrpe. „Vozi bezbedno, gospođice Dejzi“ – bila je to stara šala, ali obe su se nasmešile – „i zapamti da će Džo iz Komisije za jabuke doći u devet na sastanak. Biće nam potrebne krofne i kafa.“

„Važi. Prijatno večer.“

Meredith je spremila sto za sutra, a onda izašla.

Sneg je sad jače padao, zamagljivao je pogled kroz vetrobransko staklo. Brisaci su se pomerali najbrže što su mogli, ali još se nije dobro videlo. Svaki par farova iz suprotnog smera bi je zaslepeo na tren. Iako je poznavala ovaj put kao svoj džep, usporila je i vozila jednim točkom po nasipu pored. Podsetila

se jednog jedinog puta kad je pokušavala da nauči Medi da vozi po snegu. To sećanje izmamilo joj je osmeh. *Sneg je, mama. Ne led. Ne moram da vozim ovako sporo. Brže bih stigla peške.*

Takva je Medi. Uvek u žurbi.

Meredith je zalupila kućna vrata za sobom i pohitala u kuhinju. Brz pogled na sat rekao joj je da kasni. Ponovo.

Spustila je torbu na kuhinjski pult. „Džefe?“

„Ovde sam.“

Pratila je njegov glas do dnevne sobe. Bio je za barom koji su napravili krajem osamdesetih, i sipao sebi piće. „Izvini što kasnim. Sneg...“

„A-ha“, odgovorio je. Oboje su znali da je krenula prekasno. „Želiš li piće?“

„Naravno. Belo vino.“ Pogledala ga je ne znajući šta oseća. Bio je zgodan kao i uvek, s tamnoplavom kosom koja je tek počela da sedi na slepoočnicama, jakom, četvrtastom bradom i čeličnosivim očima koje su uvek izgledale nasmešeno. Nije vežbao i jeo je kao mećava, ali još je imao žilavo, mišićavo telo koje kao da nije starilo. Bio je odeven u uobičajenu odeću – izbledele farmerke i staru *Perl džem* majicu.

Dodao joj je čašu vina. „Kako si provela dan?“

„Tata želi da posadi vinovu lozu. A mama je ponovo bila u zimskom vrtu. Dobiće upalu pluća.“

„Tvoja mama je hladnija od leda.“

Na trenutak je osetila godine koje ih spajaju, sve veze koje su nastale s vremenom. Stvorio je mišljenje o njenoj majci pre više od dvadeset godina, i nije ga promenio. „Tu si u pravu.“ Naslonila se leđima na zid. Iznenada ju je sustigao lud/grozničav/užurban dnevni raspored – nedeljni, mesečni – i zatvorila je oči.

„Danas sam napisao jedno poglavlje. Kratko je. Samo sedam stranica, ali mislim da je dobro. Odštampao sam ga. Meredith? Mer?“

Otvorila je oči i videla ga kako je gleda. Imao je malu boru između očiju, i zapitala se da li je rekao nešto važno. Pokušala je da se seti, ali nije mogla. „Izvini. Naporan dan.“

„U poslednje vreme ih imaš mnogo.“

Nije znala da li je čula naznaku optužbe u njegovom glasu ili samo iskrenost. „Znaš kakva je zima.“

„I proleće. I leto.“

Eto joj odgovora: optužba. Još prošle godine bi ga pitala šta nije u redu. Rekla bi mu koliko se osećala izgubljeno u svakodnevnom obavezama i koliko joj nedostaju ćerke. Ali u poslednje vreme ta bliskost činila se nemogućom. Nije bila sasvim sigurna kako se to dogodilo, ili kad, ali udaljenost se širila među njima kao prosuto mastilo, i prljala sve. „Da, valjda je tako.“

„Idem u kancelariju“, iznenada je rekao uzimajući jaknu s naslona stolice.

„Sad?“

„Zašto da ne?“

Pitala se da li je to stvarno pitanje. Da li je želeo da ga ona zaustavi, da mu dâ razlog da ostane, ili je želeo da ode? Nije bila sigurna, i stvarno više nije marila. Bilo bi lepo okupati se, popiti čašu vina i ne razmišljati šta da kaže za večerom. Još bolje je ne spremati večeru. „Nemam pojma.“

„A-ha“, rekao je i poljubio ju je u obraz. „Tako sam i mislio.“